

МЕТОДИЧНІ ПІДХОДИ ДО АНАЛІЗУ ПРИБУТКУ БАНКУ НА ПРИКЛАДІ ПАТ "УКРСОЦБАНК"

Анотація. Обґрунтовано необхідність аналізу фінансових показників діяльності банку; розглянуто основні методи аналізу прибутку, структуру та механізм проведення фінансового аналізу прибутку. Запропоновано з метою пошуку резервів підвищення ефективності діяльності банку поєднувати декілька методик аналізу фінансових результатів.

Аннотация. Обоснована необходимость анализа финансовых показателей деятельности банка; рассмотрены основные методы анализа прибыли, структура и механизм проведения финансового анализа прибыли. Предлагается с целью поиска резервов повышения эффективности деятельности банка сочетать несколько методик анализа финансовых результатов.

Annotation. The need for analysis of financial performance ratios was determined, the basic methods of analysis of income structure and mechanism of the financial analysis of income was considered. A search for reserves efficiency of the bank to combine several methods of analysis of financial results was proposed.

Ключові слова: фінансові результати діяльності, прибуток банку, доходи, витрати, фінансовий стан, факторний аналіз прибутку.

Ефективне управління прибутком банку є однією зі складових фінансового менеджменту, а також загального управління банківською діяльністю. Особливістю обраної теми дослідження є необхідність пристосування існуючих методів аналізу, прийомів та засобів управління прибутком банку в період виходу економіки з кризи.

Основи управління прибутком банків широко представлені в іноземній та вітчизняній економічній літературі в працях Герасимовича А. М. [1], Парасія-Вергуненка І. М. [2], Кочеткова В. М. [3] та багатьох інших. Але невисвітленими залишаються питання щодо вдосконалення методичних підходів до аналізу фінансових результатів діяльності банків, що дасть можливість пошуку резервів підвищення ефективності діяльності банку.

Метою статті є обґрунтування методичних підходів до аналізу прибутку комерційного банку та дослідження на прикладі ПАТ "Укрсоцбанк" того, які саме фактори впливають на формування прибутку.

Економічний аналіз важливого значення набуває за ринкових реформ, коли на перший план виходять економічні методи управління.

Основною метою аналізу діяльності банку є пошук резервів підвищення ефективності роботи банківської установи, максимізація його прибутку за мінімізації ризику [1, с. 67].

У процесі наукового дослідження використано декілька методів аналізу формування прибутку на прикладі ПАТ "Укрсоцбанк", а саме: факторний аналіз прибутку, вертикальний та горизонтальний аналіз прибутку за видами діяльності, аналіз структурних компонентів прибутку.

Далі наведені дані стосовно порівняння витрат та доходів ПАТ "Укрсоцбанк", а також розраховані коефіцієнти дієздатності та режиму економії (табл. 1).

Таблиця 1

Загальна оцінка динаміки витрат та доходів ПАТ "Укрсоцбанк"

Показник	2 010 р.	2 009 р.	Темпи зростання, %
Витрати банку	5 972 035	6 985 197	85,49
Доходи банку	6 065 936	7 068 207	85,82
Прибуток до сплати податку	93 901	83 010	113,12
Коефіцієнт дієздатності (ряд 1 : ряд 2)	0,98	0,99	98,99
Коефіцієнт режиму економії (85,49 :85,82)	X	X	0,99

Як видно з табл. 1, темпи зростання витрат (85,5 %) майже дорівнюють темпам зростання доходів (85,82 % – доходи за період, що аналізується, зменшилися на 14,18 %). Витрати на 1 грн доходу зменшились з 0,99 до 0,98 грн, темпи зростання витрат на 1 грн доходу становлять 99 %. Це свідчить про дотримання банком режиму економії (нормативне значення не більше 1).

Крім того, було проаналізовано динаміку, склад та структуру прибутку за 2009 – 2010 рр., а також проведено факторний аналіз прибутку, його залежність від певних чинників. Далі наведені дані про склад, динаміку та структуру прибутку ПАТ "Укрсоцбанк" (табл. 2).

Показники	2009 р.	2010 р.	Відхилення	
	тис. грн	тис. грн	Абсолютне	Відносне, %
Чистий процентний дохід	3 079 524	2 936 248	-143 276	95,35
Чистий комісійний дохід	481 785	507 024	25 239	105,24
Чистий торговельний дохід	210 274	74 474	-135 800	35,42
Інший прибуток	-3 688 573	-3 432 143	256 430	93,05
Прибуток до оподаткування	83 010	93 901	10 891	113,12
Чистий прибуток	126 761	19 824	-106 937	15,64

Відбулося значне зниження прибутку з 126 761 до 19 824 тис. грн. Аналіз структури прибутку банку показує, що основним джерелом прибутку залишається чистий комісійний дохід, який за період, що аналізується, збільшився. Значно зменшився чистий торговельний дохід з 210 274 до 74 474 тис. грн. Також відбулося зменшення чистого процентного доходу майже на 5 %.

Залежність прибутку від факторів характеризується мультиплікативною 4-факторною моделлю [1, с. 404]:

$$П = К \times Да \times Мк \times Рд,$$

де К – капітал; Да – дохідність активів; Мк – мультиплікатор капіталу; Рд – рентабельність доходу.

За допомогою табл. 3 визначено, як ці 4 фактори впливають на зміну прибутку до оподаткування.

Таблиця 3

Факторний аналіз прибутку до оподаткування ПАТ "Укрсоцбанк"

Показник	Умовні позн.	Роки		Усього	у тому числі			
		2009	2010		К	Да	Мк	Рд
		тис. грн	тис. грн					
Прибуток до оподаткування	П	83 010	93 901	10 891	131,1	-109,7	-15,3	21,9
Дохід	Д	7 019 088	6 036 181	-982 907	Х	Х	Х	Х
Сукупні активи	А	43 410 493	41 621 554	-1 788 939	Х	Х	Х	Х
Балансовий капітал	К	6 027 855	6 547 563	519 708	Х	Х	Х	Х
Дохідність активів	Да	0,00292	0,00048	-0,00244	Х	Х	Х	Х
Мультиплікатор капіталу	Мк	7,2	6,36	-0,84	Х	Х	Х	Х
Рентабельність доходу	Рд	0,012	0,014	0,002	Х	Х	Х	Х

Як видно з табл. 3, приріст прибутку отримано внаслідок приросту капіталу на 131 тис. грн та зростання рентабельності доходу на 22 тис. грн. Дохідність активів та мультиплікатор капіталу, навпаки, зменшили можливий приріст прибутку банку.

Ця модель доволі адекватно характеризує зміну прибутку банку і його залежність не лише від доходів та витрат, але й від величини капіталу, дохідності активів, рентабельності доходу та мультиплікатора капіталу.

Таким чином, можна стверджувати, що для аналізу фінансових результатів необхідно використовувати декілька методик. Оскільки вони доповнюють одна одну та кожна методика враховує різні фактори, тож їх поєднання, на думку автора, є неминучим процесом, який призведе до більш якісного управління фінансовими результатами діяльності банку.

Наук. керівн. Губарева І. О.

Література: 1. Аналіз банківської діяльності : підручник / А. М. Герасимович, М. Д. Алексєєнко, І. М. Парасій-Вергуненко та ін. ; за ред. А. М. Герасимовича. – К. : КНЕУ, 2004. – 599 с. 2. Парасій-Вергуненко І. М. Аналіз банківської діяльності : навч.-метод. посібн. для самост. вивч. дисц. / І. М. Парасій-Вергуненко. – К. : КНЕУ, 2003. 3. Кочетков В. М. Забезпечення фінансової стійкості сучасного комерційного банку: теоретико-методологічні аспекти : монографія / В. М. Кочетков. – К. : КНЕУ, 2002. – 238 с. 4. Савіна Л. О. Комплексне управління активами та пасивами комерційного банку // Сталій розвиток економіки [Електронний ресурс] / Л. О. Савіна, К. Ю. Дроздова. – Режим доступу : http://www.nbuv.gov.ua/portal/soc_gum/sre/2010_1/152.pdf. 5. Річна фінансова звітність ПАТ "Укрсоцбанк" за 2009 рік [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.unicredit.com.ua/individual_annual_reports/view/5/.